

ПРОЛОГ

І наступного дня також не покращало. Падав дощ, важкий і холодний, низькі сірі хмари повністю затулили тьмяне сонце. Вони остаточно заблукали. Але до невпізнаності їхню подорож змінила саме мертвечина, що звисала з дерева. Усі четверо побачили її одночасно.

Вони наштовхнулися на неї, щойно перебралися через чергове повалене дерево й попадали в колючі чагарі папороті. Засапані, змокрілі від поту й дощу, мовчазні від втоми, вони застигли на місці, опинившись просто під тим деревом. Зігнуті від ваги рюкзаків, спальних мішків і намоклих наметів, стояли й гляділи вгору.

Високо над ними, що не дотягнутися рукою, висіла мертвечина. Понівечені останки добре проглядалися поміж ялинових гілок, але визначити, чим вони колись були, видавалося неможливим.

З великої грудної клітки вивалювалися нутроці. Світло, що пробивалося крізь запону листя, фарбувало мокрі кишки в синюватий відтінок. Шкіра стерва була натягнута на поближні гілки. Хай і пошматована, але міцно напнута на дереві. Рваний край і зіжмакана середина вказували на те, що жертву оббілювали одним швидким ривком. В мішанині крові й м'яса голову спершу не помітили. Аж потім всі четверо розгледіли кістлявий вишкір щелепи посеред хаосу нестерпно червоної й жовтої плоті. А одразу над нею — завбільшки з більярдну кулю оскляніле й мутне око, навколо якого вимальовувався довгастий профіль черепа.

Гатч озирнувся до товаришів. Він узяв на себе роль поводиря, доки їхній гурт пробирався лісом і шукав нову стежку. То він подав ідею звернути сюди. Його обличчя поблідло, він не міг промовити ані слова. Чомусь від такого потрясіння Гатч наче помолодшав. Навіть видавався вразливим. Ці спотворені останки над їхніми головами — єдине в їхньому поході, на що не мав відповіді. Ані найменшого здогаду, що це.

Філ не зміг приховати тремтіння в голосі:

— Що воно таке?

Ніхто йому не відповів.

— Навіщо? — запитав Дом. — Навіщо було висаджувати оце так високо?

Звучання власних голосів додало їм упевненості, й вони заговорили, перебиваючи один одного. То відповідали на запитання. То висували нові здогади. Тільки Люк мовчав. Балаканина не вщухала доти, поки вони не віддалилися від незрозумілого створіння на дереві, і то куди квапніше, ніж підійшли до нього. Невдовзі вони знову змовкли. І тепер їхні кроки здіймали більше гамору, ніж за останні два дні походу. Бо від мертвечини не смерділо. Труп був свіжий.

ОДИН

За чотири години до того

Пополудні Гатч зупинився й озирнувся на інших. На тлі оповитого туманом скелястого ландшафту, який вони перетинали, три барвисті постаті здавалися просто нікчемними. Вони врозкид чвалали сірою каменястою долиною, витесаною посеред бескидів льодом, що зійшов тут мільйони років тому. Усі як один Гатчеві товариші зсутили плечі, схилили голови й наслухали монотонне човгання ніг.

Коли зважити, тільки Гатч і Люк виявилися в достатній фізичній формі для триденного походу. Для Філа й Дома надмірна вага стала неабиякою проблемою. Філ аж до м'яса пороздирав мозолі на п'ятках. Але Дом однаково викликав більше занепокоєння, бо першого ж дня вивихнув коліно на величезному валунному полі. Минуло лише півтори доби, а він уже добряче кульгав, кривлячись від болю.

Усі ці незручності не давали їм побачити найцікавіше: раптові смуги боліт, кам'яні малюнки облич на стромовинах, прекрасні озера, дивовижну долину Москоскорсо, що залягла поміж скель ще за льодовикового періоду, беркута, який кружляв над нею, і краєвиди, в існування яких у Європі годі було повірити. Навіть дощ і погане освітлення не збавляли вражень від цього місця. Та Дом і Філ просувалися з опущеними головами й напівзаплющеними очима ще з першого вечора.

— Перепочиньмо, хлопці, — гукнув Гатч до товаришів позаду.

Люк звів голову, і той жестом покликав його підійти.

Гатч скинув наплічник, дістав з його бокової кишені мапу й сів. У нього боліла спина від повільного темпу Дома й Філа, до якого довелося пристосовуватись. Його роздратування переростало в гнів, йому здавлювало груди й зводило зуби. Він якомога міцніше стиснув щелепи, утримуючи довгу шерegu пекучих прокльонів, які так

і просилися, щоб їх звалили на двох чоловіків, завдяки яким ця мандрівка перетворилася на траурний хід.

— У чому справа? — поцікавився Люк, мружачись крізь мжичку. Його квадратне обличчя блищало від вологи. Краплини дощу змішувались із потом і пінилися на неголеній щетині й білявих бровах.

— Критичне рішення. Змінюємо план.

Люк присів навпочіпки, простягнув другові цигарку. Потім і свою підпалив червоними, як сира яловичина, руками.

— Дякую, хлопче, — Гатч розгорнув мапу на колінах. Його протягне зітхання вирвалося ніби з глибини душі й зашипіло крізь фільтр цигарки, затиснутий між зубами. — Нічого не вдається.

— Спробую вдати здивування, — незворушно відповів Люк, відвернувся й сплюнув. — П'ятнадцять клятих кілометрів на день. Це все, про що ми їх просили. Знаю, це такі нелегко, та вони охляли ще до першої ночівлі.

— Згоден. Тому нам потрібен новий маршрут. Маємо скоротити шлях, бо невдовзі потягнемо їх на собі. По одному кожен.

— Трясця.

Гатч змовницьки закотив очі, але зрозумів, що мить такої слабкості, мабуть, лише заохочувала схожі випадки. Він відчув невдоволення друга ще під час зустрічі в його квартирі п'ять днів тому. І відтоді воно постійно наростало. Люк не ладнав з Домом і Філом, а труднощі походу й жахлива погода тільки посилили їдку неприязнь між ними. Гатч щосили намагався послабити напругу, зберігав ентузіазм, терпіння й раз у раз вибухав оптимістичними прогнозами, що ось-ось випогодиться. Він не міг обрати чийсь бік, не мав допустити розколу. Йшлося вже навіть не про порятунок свята зустрічі випускників, а радше про їхню спільну безпеку.

Люк стиснув губи, прищурився:

— Нові черевики. Неправильно підібрані шкарпетки. Філ сьогодні взагалі джинси нап'яв. Ти їм казав, куди ми йдемо? Боже всемогутній!

— Ш-ш-ш. Знаю, знаю. Та коли натиснути на них зараз, це лише погіршить ситуацію. І то дуже. Тож опануй себе. Та й мені не завадило б. Гаразд?

— Зрозумів.

— Хай там як, а я, схоже, дещо придумав.

Люк змахнув каптур кольору хакі з голови, нахилився над мапою.

— Показуй.

Гатч тицьнув пальцем приблизно туди, де, на його думку, вони зараз застрягли, а тому відстають від графіка.

— Ще півтори доби під дощем — і все безповоротно зіпсується. Тому про Пор'юс варто забути. Ми туди просто не встигнемо. Але якщо підемо на південний схід... Отак. Через ліс, який видно вдаль. Бачиш?

Люк поглянув у напрямку, куди вказував Гатч, — на темну наїжачену смугу далекого лісу, помережану білими пасмами туману.

— Якщо перетнемо його вужчу ділянку, то вийдемо до річки Стора Лулеельвен. Трохи везіння — і до сутінку будемо вже там. Вздовж неї можна податися стежкою на схід. Нижче за течією в Скайте є кілька туристичних хатин. Але варто вибрати іншу дорогу. Тоді ми встигнемо спуститися туди до ночі. В найгіршому разі станемо табором на березі, а завтра вранці знайдемо хатини. Дамо ногам перепочити добу в Скайте, поцмулимо «Джека Деніелса» біля багаття. Покуримо. А наступного дня я спробую організувати нам транспорт до Єлліваре. Та й дощ у лісі нам не дошкулятиме, бо, схоже, він не скоро припиниться, — Гатч примружився й зиркнув на небо, а за мить перевів погляд на Дома й Філа. Вони позагорталися в куртки з гортексу, зіщулились і мовчки сиділи на такій віддалі, що не могли чути їхньої розмови. — Ця парочка довго не протягне. Тож, боюся, приятелю, на сьогодні експедиція більш-менш закінчена.

Люк скреготнув зубами. Усе його обличчя напружилося. Помітивши, що Гатч пильно дивиться на нього, він опустив голову.

А того дивувало, скільки злості вирувало в його другові останнім часом. Їхні звичайні телефонні розмови, переважно ініційовані Люком, часто закінчувалися сваркою. Схоже, він уже не мав снаги стримувати свої негативні емоції.

— Гей, пам'ятай про керування гнівом.

Люк сполохано зиркнув на друга. Гатч підморгнув.

— Можна попросити про одну велику послугу?

Люк кивнув, але з вельми настороженим виглядом.

— Як я вже казав, зичливіше до наших товстунів на вічних дієтах.

— Гарзд.

— Знаю, ти з ними не ладнаєш. Особливо з Домом. Але їм обом зараз нелегко. І справа не лише в нашому поході. Забагато лайна на них навалилося.

— Ти про що? Вони мені нічого не розказували.

Гатч знизав плечима. Люка образило, що його не поінформували про сімейні труднощі Дома і Філа, і він помітно насупився.

— Ну... діти і все таке. У Домового молодшого сина якісь негаразди. А Філова дружина невтомно йому яйця викручує. Розумієш, їм обом проблем не бракує. Тож ти легше з ними, це все, що я прошу.

— Та ясно. Не хвилюйся.

— З іншого боку, — повів далі Гатч, змінюючи тему, — якщо ми зріжемо зараз, то скоротимо цей клятий маршрут вполовину й зможемо трохи довше побути в Стокгольмі перед поверненням до Англії. Ти ж любиш це місто.

— Та наче, — кивнув Люк.

— Але?

Люк стенув плечима. Випустив цигарковий дим крізь ніздрі.

— Але ми принаймні тримаємося наразі маршруту, вказаного на мапі. А ліс — це незвідана територія, старий. Там немає жодної маркованої стежки.

— Зате буде весело. Довірся мені. Сам усе побачиш, шойно опинимося там. Ми ж серед Національного парку. Абсолютно незайманого, первозданного лісу.

Люк постукав по мапі вказівним пальцем.

— Хай так... але ж ти й гадки не маєш, яка там дорога. Так, тут хоч і скеляста, але рівнина. А в лісі трапляються трясовини. Поглянь, Гатче. Тут. І тут.

— Ми до них навіть не наблизимось. Проскочимо у цьому місці крізь найвужчу смугу дерев. Кілька годин — і вуаля... ми вже по той бік.

Люк недовіркою звів брови.

Ритуал

— Ти певен? Ніхто ж навіть не знатиме, що ми там.

— Це не має значення. Коли ми вирушили в похід, я не телефонував у Пор'юс заздалегідь, а Управління довкілля наразі зачинене. Усе буде гаразд. Всі ці застереження працюють лише взимку. А зараз ледь осінь почалася. Ані снігу, ані криги. Може, навіть дику природу там побачимо. До того ж наші товстюхи не витримають і двох днів походу, навіть якби вони ступали м'якою губкою, годі й казати про каміння. А цей коротший шлях зекономить наш час. Інакше ризикуємо оббивати ноги до глибокого вечора. І тоді на дорогу до Пор'юса нам знадобиться ще ціла доба. Поглянь на Філа й Дома. Їм глина, старий.

Люк кивнув і випустив крізь ніздрі два довгі струмені диму.

— Ти в нас бос.

ДВА

Чотири години і двадцять хвилин по тому

Сухостій тріскотів під ногами, скабки розліталися навсібіч. Відхилені вбік гілки хльоскали тих, хто йшов позаду. Філ заточився й упав у кропиву, але підвівся, навіть не зойкнувши, й кинувся наздоганяти інших. Вони пробиралися ледь не бігцем. Поопускали голови, згорбили плечі. Гілля шмагало їхні обличчя, шнурівки розв'язувалися, але вони не стишували бігу вперед доти, поки Гатч не зупинився на малесенькій галявині. Він упер в коліна руки, зітхнув і роззирнувся навколо. Їх оточував брунатний перелісок, ноги ледь занурювалися у неглибокий шар сухоостою й зогнилого листя. Колючі лози тепер не залазили в шкарпетки і — важко в це повірити — не дряпали крізь сорочки й штани.

Люк вперше озвався, відколи вони натрапили на мертву тварину. Попри важке сапання він якось-таки спромігся засунути цигарку до рота. Та запалити її не міг. Аж за четвертим чирканням запальнички «Зіппо» він нарешті видихнув носом дим.

— Гадаю, то зробив мисливець.

— Тут не можна полювати, — заперечив Гатч.

— Тоді фермер.

— Але нащо аж на дереві вивішувати? — запитав Дом.

Гатч скинув наплічник.

— Хтозна. У парку нічого не вирощують. Це ж дика місцевість. У цьому весь сенс. Мені треба цигарку.

Люк витер обличчя. Дрібні, як пил, скалки кори потрапляли йому в очі, від чого його щоками текли сльози.

— Вовк убив ту тварину. Мабуть, лося чи оленя. А... хтось закинув тушу на дерево.

Люк кинув Гатчеві пачку «Кемела».

Той підхопив її з землі.

Ритуал

Філ насуплено дивився собі під ноги.

— У лісі є наглядачі. Рейнджери. Хіба вони..?

Гатч стенов плечима, прикурив.

— Не здивуюся, якщо ми взагалі перші, хто дістався так далеко в ліс. Серйозно. Подумайте лише, який він великий. Двадцять сім тисяч кілометрів квадратних переважно незайманої природи. Ми щонайменше на п'ять кілометрів відхилились від останньої туристичної стежки, і не схоже, що нею часто хтось ходив.

Люк видихнув. Ще одна спроба:

— Тоді ведмідь. Може, він і закинув мертвечину на дерево. Ну, аби її не з'їли, бо на землі від неї швидко нічого б не залишилось.

Гатч глипнув на кінчик цигарки, насупився:

— Можливо. Думаєш, у Швеції такі великі ведмеді?

Дом і Філ сіли. Останній закотив рукав до ліктя й оголив біле пухке передпліччя.

— Триндець, я подряпався.

Обличчя Дома зовсім поблідло. Навіть губи.

— Гатче! Я цю мапу запахаю у твою нікчемну йоркширську дупу.

Він часто так казав до Гатча. Люка завжди дивували ці спалахи жорстокої лайки. Але Домові слова насправді звучали радше безцеремонно, ніж ненависно, що виказувало більш близькі взаємини між ними, ніж поміж Люком і Гатчем. А той завжди вважав його своїм найкращим другом. І Люк заздрив такій їхній тіснішій дружбі. Вони вчотирьох зналися вже п'ятнадцять років, але близькість Дома й Гатча не змінилася з часів університету. Вони навіть планували спати в одному наметі. Люк і Філ почувались обділеними. Принаймні Люк мав упевненість, що той думав так само, та вони обидва цього нізащо б не визнали, щоб не образити один одного.

Дом стягнув черевики.

— «Влаштуємо собі відпустку!» Придурок. Ми заблукали. Ти й гадки не маєш, де ми, чи не так, цюцюрка ти висяча?

— Охолонь, Доме. Нам тут на досяг руки, — Гатч вказав у напрямку, у якому вони пробиралися, — скоро ви наминатимете гарячі

АДАМ НЕВІЛЛ

боби й сосиски біля річки. Квартет шведських красунь уже напинає свій намет і розпалює багаття. Без паніки.

Філ засміявся. Люк усміхнувся. Дом витиснув із себе силувану усмішку, яка за кілька секунд перетекла у щирий сміх. А за мить вони всі разом реготали. Над собою, над своїм страхом, над мертвечиною на дереві. Вони сиділи тепер далеко звідти, і сміятися було добре. Навіть потрібно.

ТРИ

Вони так і не вийшли до річки. Спокуслива мрія про шведських красунь і гарячі боби із сосисками стрімко розсіювалась, як промені вересневого сонця, а згодом і зовсім згасла, вкупі з надією вийти з лісу до вечора.

Люк влаштувався поодаль від Дома й Філа, які точили енергетичні батончики. Вони троє мовчки сиділи навпочіпки, а Гатч узявся знову роздивлятися мапу, мабуть, вже вп'яте за останню годину. Брудним пальцем він провів лінію, де мав би пролягати їхній короткий шлях, — між туристичною стежкою Сьорстубба, з якої вони зійшли опівдні, і стежкою, що тяглася вздовж річки. Вчоргове важко ковтнув. Відколи брався сутінок, паніка дедалі міцніше сти-скала його горло.

Ще вранці він чітко знав, що вони перебували в поселенні Єлліваре, в окрузі Норрботтен, у Швеції. А вже до пізнього пообіддя, коли клапті неба, що визирали крізь крони дерев, зі світло-сірих стали важкими й темними, Гатч не мав жодної впевненості, де саме в лісі поміж двох стежок вони опинилися. На додачу він зовсім не очікував, що на обраному шляху виявиться стільки ям і непролазних чагарів.

Усе видавалося марним. Вони й близько не трималися потрібного маршруту. Відчуття того, що просуваються у правильному напрямку, покинуло Гатча ще дві години тому. Ліс вів їх сам. Їм треба було на південний захід, та щойно вони заглибилися у ліс на чотири кілометри, їх ніби мотузкою тягнуло на захід, а часом і назад на північ розвертало. Їхній шлях пролягав лише там, де зарості були не такими густими, або ж крізь просвіти між прадавніми деревами. Тож вони вже давно йшли не туди. Він мав би це передбачити. *Чорт.*

Гатч зиркнув через плече на інших. Можливо, настав час для ще одного важливого рішення: повернутися назад. Та раптом їм навіть випадково пощастить відшукати дорогу, то однаково вже зовсім

стемніє, доки вони повернуться на стежку, з якої звернули опівдні. А ще вони натраплять знову на те дерево, на якому висить тушка тварини. Гатч розумів, що Дому й Філу ця ідея точно не припаде до душі. А от Люк сприйме все спокійно. Ліс грав йому на нервах. Це було помітно. Його губи тремтіли, ніби він балакав сам до себе, — однозначна ознака схвильованості. А відколи вони зайшли так глибоко поміж дерев, він безперервно курить. Ще один кепський знак.

Принаймні напруга стихнула бажання розмірковувати, як та мертвечина потрапила на дерево. Гатч ніколи не бачив, не читав і не чув нічого схожого. За всі двадцять років захоплення туристичним спортом. Люка це також бентежило й непокоїло. Гатч розумів, що його друг намагається самотужки розгадати цю загадку. Здогадувався, що в їхніх головах засіло однакове запитання: «Яка почвара зуміла вчинити це з такою великою тушею?». Він подумки перебирав усіх можливих тварин: ведмеді, рисі, росомахи, вовки. Жодна не пасувала до такого, але це точно учворив хтось із них. Мав би. Можливо, то навіть справа рук людини, і цей здогад стривожував дужче за той, що те криваве вбивство вчинила тварина. Але хай що б так понівечило тіло, воно вешталось десь поблизу.

— Підйом, хлопці.

Люк відірвав свій зад від землі й підвівся.

— Пішов ти, — буркнув Дом.

— Саме так, пішов ти, — докинув Філ.

Дом глянув на Гатча. У кутиках рота на його брудному обличчі прорізалися зморшки. В очах світився біль.

— Мені потрібні ноші, Гатче. Я ледве можу зігнути ногу. Без жартів. Вона зовсім заціпеніла.

— Ще трохи, старий, — заспокоював той. — Річка має бути зовсім поруч.

Зміст

Частина I. ПІД ОСТАНКАМИ.....	9
Частина II. НА ПІВДЕНЬ ВІД РАЮ	205
Про автора	347
Подяки	348